

Jaké jsou aleje Jihomoravského kraje – výsledky 1. etapy mapování

Okres Brno – venkov je jako jediný v současné době zmapován celý. Téměř úplná jsou data z okresů Blansko a Znojmo. V okrese Vyškov máme data z necelé poloviny území. Časově náročné terénní práce pokračují v okrese Břeclav. Mapování v okrese Hodonín nebylo ještě zahájeno. Dosud získané informace jsme shrnuli do níže uvedených charakteristik alejí Jihomoravského kraje.

1. Převládající druhy stromů

V okrese Blansko převládají lipové a švestkové aleje.

V okrese Vyškov jsou nejčastější ovocné aleje třešňové, jabloňové, švestkové i hruškové. V jihovýchodní části okresu jsou hojné aleje tvořené ořešákem vlašským.

V okrese Brno – venkov tvoří největší počet alejí a stromořadí listnaté okrasné stromy (nejčastěji lípa) o něco méně připadá na ovocné stromy (nejčastěji ořešák, třešeň a švestka). Ostatní prvky jsou tvořeny zejména kombinací ovocných a listnatých stromů.

2. Druhovité zajímavosti

okres Blansko

V severní části okresu lze ojediněle nalézt jeřábové aleje, které jsou pro okres netypické a vytvářející spíše přirozený přesah do sousedního kraje Vysočina s čtenějším výskytem tohoto druhu dřevin.

Zajímavá je „lesní“ Melkovská alej, která začíná na silnici mezi Šebetovem a Kořencem. V současnosti alej tvoří 239 vzrostlých bříz a má délku 1 km.

okres Znojmo

Vrbové stromořadí v Prosiměřicích – u starých vrb byl zjištěn obvod kmene až kolem 300 cm. (Kozlovská, 2016)

Obce s největším počtem alejí v okrese Znojmo:

Moravský Krumlov a Hrušovany nad Jevišovkou – obě obce mají 14 alejí/stromořadí na svém katastru, z menších obcí Horní Dunajovice mají 10 alejí/stromořadí a Únanov 13 alejí/stromořadí.

3. Nejdelší aleje

Okres Blansko – nejdelší švestková alej spojuje obce Bukovina a Bukovinka a měří téměř 2 kilometry, lipová alej nacházející se na území obce Olešnice kopíruje silnici č. 362 v délce téměř 2,5 kilometrů.

Okres Znojmo (podle počtu stromů) – smíšená alej z obce Hostěradice směrem k obci Vítonice je tvořena více než 140 stromy v každé řadě, stromořadí ve Velké Karlově má celkem 215 ořešáků.

Okres Vyškov – nejdelší jsou alej tvořená ořešákem vlašským v obci Hvězdlice (2,7 km) a hrušňová alej Chvalkovice - Uhřice (2,1 km).

Hrušňová alej vedoucí kolem silnice č. 4292 na pomezí obcí Chvalkovice a Uhřice (Stehnová, 2016)

Okres Brno – venkov - nejdelší alej Vratislávka měří téměř 2,8 km, nejpočetnější je březová alej (382 a 418 stromů na jedné a druhé straně) v Těšanech.

4. Chráněné aleje (památné stromy)

Okres Blansko

Památné stromy rostou v Novodvorské a Jedovnické aleji, vítězkách ankety Alej roku v roce 2011 a 2013 (www.alejroku.cz). Chráněná je také lipová alej v obci Olešnice.

okres Vyškov

Jako památné byly vyhlášeny alej v obci Nevojice, která se nachází u příjezdové komunikace k budově revíru Nevojice, a alej tvořená lípami malolistými a jírovcem maďalem v obci Nemochovice, která vede k místnímu filiálnímu kostelu sv. Floriána.

okres Brno – venkov

Památnými stromy jsou lipová alej v Rosicích, kterou lze zároveň považovat za jednu z nejstarších, dále lipová alej Na Hrádku v Tišnově, alej u Drásova (Tišnov) a lipová alej v Předklášteří.

Aleje v Rosicích a v Předklášteří

Zdroj: Nykrmajerová, 2016.

Machová, Mezerová, Melichárek, Čermáková, 2016

okres Znojmo

V tomto okrese zatím nejsou evidovány žádné památné aleje.

5. Významné historické aleje

okres Blansko

- zámecké areály s alejemi Blansko, Boskovice, Černá Hora, Letovice, Kunštát, Rájec-Jestřebí

okres Znojmo

- Šanov – stará topolová alej

okres Vyškov

- jírovcová Zámecká alej ve Slavkově u Brna je na seznamu kulturních památek ČR

6. Nové výsadby

okres Blansko

V nových ovocných alejích je typická třešeň a okrasných pak javor klen nebo javor mléč.

okres Znojmo

Nově vysazená Alej u dvou křížů vznikla na místě zaniklé aleje v obci Borotice, lemujíc cestu a cyklostezku spojující obce Borotice a Lechovice.

Alej života byla založena roku 2015 pod patronací spolku Větvění a obce Božice. Místní občané zavedli každoroční tradici – vždy na 1. máje se zde sejdou rodiny, v nichž se v uplynulém roce narodilo dítě a zasadí za toto dítě strom (dub za chlapce, lípu za dívku).

okres Vyškov

Nejčastěji bývají vysazovány javory. Nově jsou vysazovány i stromořadí z ovocných druhů např. hrušňové stromořadí v obci Nové Hvězdlice.

	
Okrasné listnaté dřeviny	
Šebrov Kateřina	Blansko
	
Ovocné dřeviny	
Milonice	Adamov
Zdroj: Vavrouchová, 2016	

7. Zdravotní stav

okres Vyškov

Starší aleje a stromořadí byly poměrně dobře zachovány a bylo možné identifikovat i pravidelný zdravotní řez stromů např. jabloňová alej v Moravských Prusích. Převážná část původních alejí je již neúplná. Zdravotní stav byl většinou zhodnocen jako výborný – dobrý. Špatný zdravotní stav byl zaznamenán právě u nových výsadeb, kde byly ztráty vysázených stromů vyšší než 40 %.

okres Brno – venkov

Zmapováno bylo celkem 718 prvků. Zdravotní stav u téměř poloviny prvků byl hodnocen jako dobrý, téměř třetina prvků byla hodnocena známkou 1 (výborný zdravotní stav). Pouze u deseti alejí a stromořadí byl stav hodnocen jako katastrofální.

Památná alej lip malolistých (*Tilia cordata*) a jírovce maďalu (*Aesculus hippocastanum*) vedoucí k místnímu kostelu sv. Floriána v Nemočovích (Stehnová, 2016)

29.9 2016

Zpracováno na základě údajů a fotodokumentace, které poskytly

Mgr. Ing. Hana Vavrouchová Ph.D.

Ing. Silvie Kozlovská, Ph.D.

Ing. Ema Stehnová

Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně